

A FIATALOK munkatársai felkeresték Kádár János elvtársat, az MSZMP Központi Bizottsága első titkárát, és néhány kérdést intéztek hozzá.

Kádár János:

V Á L A S Z

a József Attila Gimnázium "Fiatalok" című lapja munkatársai,
Blaho Miklós és Budai György kérdéseire

A József Attila Gimnázium "Fiatalok" című diáklapjának szerkesztői vagyunk. Gimnáziumunkban régi hagyomány, hogy felkutatjuk és őrizzük a József Attilával kapcsolatos emlékeket. Tudjuk, hogy Ön személyesen ismerte a nagy magyar proletárköltőt, József Attilát. Szeretnénk, ha kapcsolatunkról nyilatkozna lapunk "József Attila élete nyomán" című rovata számára.

Kérdés: Mikor találkozott és hogyan ismerkedett meg József Attilával?

Válasz: József Attilával először 1931. szeptember végén a szervezett munkások egyik, akkoriban szokásos kulturális rendezvényén találkoztam a Nemesfémipari Munkások Szervezetének budapesti központi székházában, a Kazinczy utcában. "Proletárkultura" címen tartott ott előadást. A téma több vonatkozásban foglalkoztatta őt és vissza-visszatért rá. Ő akkor 26, én pedig 19 éves voltam, mindössze két héttel korábban felvett tagja az illegális Kommunista Ifjumunkás Szövetségnek.

A költő a szakszervezet zsúfolásig megtelt nagytermében világos, meggyőző erejű előadást tartott a kultúra jelentőségéről az osztályharcban. Látva és hallgatva őt, nemcsak nagy embert, nagy költőt és gondolkodót, hanem harcos kommunistát is ismertem meg benne. Az ezt követő években budapesti és alsógödi munkás-összejöveteleken több előadását hallgattam és általa vezetett csoportos összejöveteleken találkoztam vele.

Kérdés: Szeretnénk, ha beszélgetéseikről mondana valamit. Milyen politikai és személyes természetű kérdések foglalkoztatták akkor József Attilát?

Válasz: Amikor 1936-ban egy üzemben dolgoztam feleségével, Szántó Judittal, újból személyesen találkozhattam József Attilával Korong utcai lakásukon. Hosszan beszélgettünk az őt foglalkoztató politikai és személyes természetű gondokról. Élete válságos szakasza volt ez. Az osztályharc minden fontos kérdése izgatta, s különösen a munkásosztály akkori kulturális kérdései foglalkoztatták. Alapjában, okkal, néha türelmetlenül, de mindig a munkásmozgalom szektás elzárkózásának megszüntetéséért küzdött. Ez vitákkal járt. A sok értetlenség – közöttük olyanoké is, akiktől pedig támogatást várt volna – érzékenyen érintette. Nem is vélte, hiszen tudott igazát védte.

Korong utcai találkozásunkat követően közvetlenül már csak egy alkalommal beszélgettünk, nagyon röviden. Azután mint annyian mások, én is csak az újságokból értesültem a lesújtó szerencsétlenségről, a szárszói tragédiáról.

A halálát előidézõ fizikai és lelki tényezõket sokan, sokféleképpen emlegetik. Halála önmagában is szinte jelképpé magasodik. A tragikus tettét közvetlenül kiváltó okok között ott van a nyomor, nélkülözés, amelyek gyermekkorától végig kísérték, mint oly sok osztályos társát. De ott van a lebecsülés is, amellyel mint költõt lépten nyomon illették, mellyel neki, az elvhû kommunistának, nagy költõnek, tehát rájuk sokszorosan is vészthozó embernek, az ellenforradalmi horthysta nagyburzsoázia "fizetett".

A kérdés azonban még bonyolultabb. A nyomor és nélkülözés az egykori ferencvárosi, félárva, menhelybe és nevelõszülõkhöz is kiadott munkás-gyermekeknek önmagában nem lehetett szokatlan. Maga mondta nekem, hogy nem is a nélkülözés, inkább annak tudata gyötri jobban, hogy a pusztta lét-fenntartásához szükséges dolgokat is azoktól, olyanoktól kell elfogadnia, akik inkább segítségre szorulnának, akiknek õ kellene, hogy adjon. Országos hírü költõ léteére sem tudta a minimális anyagi függetlenséget biztosítani a maga számára, s elfogadni kényszerült azt, amit õ szeretett volna adni.

A nyomor, a nélkülözés, a küzdelmek, a tetézõdõ bajok sokasága kisebb lelkierejû, gyengébb tartásu, eszmék nélkül élõ embert jóval korábban megölt volna. József Attila élete, küzdelme, tragédiája engem arra a gorkiji mesehõsre emlékeztet, aki saját szívét kitepte s annak lángjával mutatta a szabadulás útját a sötét erdõben tévelygõ népének.

Kérdés: Milyen hatással volt Önre és a munkásmozgalomra József Attila mint költõ és mint ember? Milyen tevékenységet folytatott a költõ a mozgalomban?

Válasz: Rám, mint minden hasonló sorban és gondolkodásmódban élõ fiatal munkásra József Attila költészete öntudatra ébresztõ hatású volt. Kommunista eszmeisége, kristálytisza jelleme, szeretetreméltósága, minden erõltetettségtõl mentes nagy embersége, sokszínű egyénisége, s mindent tükrözõ költészete máig, ma is nagy élményem.

A két világháború közötti évtizedekben a vasasok, bõrösök, nemesfémipari munkások, építõk, élelmiszeripari, nyomdászok, dolgozók és más szakmák szervezeteiben eleven, nemcsak kulturális, hanem politikai, közéleti felelõsséget, valójában az osztályharc tudatosságát erõsítõ csoportok tevékenykedtek.

József Attila nagyon sok ilyen rendezvényen elõadóként, szervezõként is részt vett. Forradalmi beszédei, költészete munkások, főleg munkásfiatalok ezreit emelte fel a szocialista kulturához, sokan közülük versei segítségével jutottak el eszméink megértéséhez, a kommunista mozgalomhoz, a párthoz. A már akkor ismert nagyhatású költeményeit a Munkások-at, a Mondd, mit érlel-t, a Külvárosi éj-t, a Város peremén-t, de lírai verseit is fiatalok százai tanulták meg kívülrõl és szavalták mûsoros estjeiken, összejöveteleiken, kirándulásokon.

József Attila leírta és kimondta, amit milliók éreztek, de gondolni még nem tudtak; leírta és kimondta legjobbjaink szenvedéseit, az õket Horthy börtöneiben is megtartó hitet. Ezért is állt, áll ma is hozzánk és egész népünk-höz oly közel, mint kevesen mások.

Kérdés: Minden haladó mozgalomban, így a munkásmozgalomban is szükség van művelt, széles látókörű emberekre. Milyen kapcsolatban volt akkoriban az olvasás a munkástömegekkel?

Válasz: Sokszor megemlítjük, és nem is dicsekvésből, hogy nálunk ma a munkás-ság több mint 70 százaléka tekinthető olvasónak, hogy 25 százaléuk be-iratkozott könyvtári tagként rendszeresen olvas. Hogy parasztságunk a mű-velődés, a civilizáció szolgáltatásaival egyre nagyobb mértékben él. Hogy középiskolát végzett gyermekeink tekintélyes hányada - 35-40 százaléka - tovább tanul. És sorolhatnám még a példák légióját a felszabadulás óta el-ért változások, fejlődések illusztrálására.

Eredőjük és tényezőik között azonban a mai erőfeszítéseink mellett ott a hagyomány is: a marxista munkásmozgalom példája, amely generációkat indított el a teljes emberré válás útján. Az öntudatos munkás jelszavai kö-zött ott volt, hogy "a tudás hatalom" s ennek megfelelően olvasó és önma-gát szakadatlanul művelő ember lett és maradt mindvégig.

A szocializmus hiveinek, s közülük elsősorban a munkásoknak és a fiata-loknak ma is olvasó és kultúrált embereknek kell lenniök; olvasniuk kell, nem utolsó sorban olvasniuk és ismerniök József Attilának, a legnagyobb magyar szocialista költőnek műveit.

Kérdés: Engedje meg Kádár elvtárs, hogy néhány Önre vonatkozó, személyes kér-dést is feltegyünk. Mivel tölti legszivesebben szabadidejét?

Válasz: A kérdés általában igen divatos s nyilván érdekes is. Bevallom, engem elő-ször az érdekel, mit csinálnak az emberek munkaidejükben, s csak azt kö-vetően az, hogy mit csinálnak szabadidejükben.

Ami engem illet, a szabadidőm felhasználásával nincs nagy problémám, mert az rendkívül kevés. Legfőbb kedvteléseim gyermekkorom óta az olva-sás. Szeretem a színházat, a jó filmet. Ha hozzájutok, sakkozom, vadászom és szívesen megnézek különböző sportmérkőzéseket. A jól megválasztott pihenés közelebb hozza az embereket egymáshoz és a természethez. Én mindkettőt igen fontosnak tartom és nagyra értékelem.

Kérdés: Ugyanugy, mint József Attila, Ön is egy szebb és jobb világért harcol. Mit tehetünk mi fiatalok hazánk fejlődésének érdekében?

Válasz: Ugy mondjuk, az iskola az életre készít elő, minden diákban a későbbi fel-nőtt van kibontakozóban. Ez a kibontakozás, emberré válás nemcsak az in-tézmények, nevelők, hanem kinek-kinek személyes felelőssége is.

Önöknek, fiataloknak, tudva azt, hogy az ember létének alapja a munka, és néptünk boldogulásának útja a szocializmus, mindenekelőtt tanulniuk kell. Meg kell ismerkedniök társadalmunk vezető eszméivel, és el kell sajátí-taniuk azt a tudást, amely képessé teszi a mai fiatalokat arra, hogy holnap egy, a jelenleginél fejlettebb társadalmat, jobb életet teremtsenek a nép és önmaguk számára.

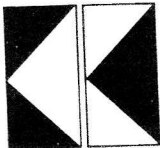
A fiatalok közül többen hiszik azt, hogy ma az ő életük kevésbé színes, romantikus, áldozatokat és célokat rejtő, mint régebben a miénk volt. Még a szocialista építésbe való közvetlen bekapcsolódásuk is "szabályozottan", kiegyenlítően történik. Egyesek egyenesen úgy kérdeznak, - hova lesz a forradalom, ha egyszer győzött? A forradalom, ha győzött, a mindennapi élet megszokott valóságává válik!

Valójában a mai idők semmivel sem kevésbé forradalmiak, semmivel sem kisebb feladatok elé állítják a fiatalságot, mint az előző évtizedek. Csak a jelen másként követel, egyes esetekben még szigorubban kötelez, még többet vár, még több felelősséget kíván, már az iskolák falai között is.

xxx

- Kedves Kádár elvtárs, szeretnénk tolmácsolni Önnek iskolánk minden tagjának üdvözlét és egyben megköszönni, hogy létrejöhett ez az érdekes beszélgetés.
- Szívesen találkoztam Önökkel. Az üdvözlét köszönöm. A magam részéről én is minden jót, sikereket kívánok a József Attila Gimnázium tanári karának és egész tanulóifjúságának.

Budapest, 1971. február 12.

Kossuth Könyvkiadó · Budapest, V., Steindl utca 6. · Telefon: 117-440
Szkt: 37/1972

Dátum:

Ügyintéző:

József Attila Gimnázium Igazgatósága

Budapest XI.
Villányi út 27

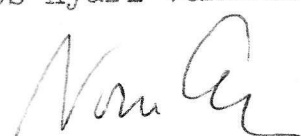
Kedves Igazgató Ur!

Köszönettel vettük "Fiatalok" c. lapjukat, amelyet felhasználtunk Kádár János: A szocialista Magyarországért című gyűjteményes kötetébe

A lapjukban közölt beszélgetést a válogatásba bevettük. Tisztelet példányként csatoljuk Kádár elvtárs kötetét.

További munkasikereket és nagyon kellemes nyári vakációt kívánunk Önöknek.

Budapest, 1972 június 1.

/ dr. Nonn György /
ig. h. irodalmi vezető

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

Terjesztési főosztály: Bp, VI., Révay utca 16. Tel.: 116-660 Egyszámlaszám: MNB 46 Postafiók: BP 4.

238/19